

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาแผนกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแผนกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามเรื่องหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง จังหวัดเชียงราย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ผู้ประเมินแผนกิจกรรม จำนวน 5 คน ได้แก่ ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 จำนวน 1 คน พระสงฆ์ จำนวน 1 รูป ครูผู้สอนโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จำนวน 1 คน และอาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย แผนกิจกรรมที่ใช้เทคนิคการตั้งคำถามเรื่องหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง จังหวัดเชียงราย จำนวน 5 แผน และแบบประเมินแผนกิจกรรม จำนวน 46 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยาย

สรุปผลการศึกษา

1. การพัฒนาแผนกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง จังหวัดเชียงราย

ได้แผนกิจกรรมที่ใช้เทคนิคการตั้งคำถามสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม จำนวน 5 แผน คือ แผนกิจกรรมที่ 1 เรื่อง โครงสร้างทางสังคม การขัดเกลาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แผนกิจกรรมที่ 2 เรื่อง พลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก แผนกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนา แผนกิจกรรมที่ 4 เรื่อง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และเลือกรับวัฒนธรรมสากล แผนกิจกรรมที่ 5 เรื่อง การตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิคการตั้งคำถาม ศึกษาเนื้อหาสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลมากำหนดเนื้อหาในการสร้างแผนกิจกรรม ผู้ศึกษาได้ปรับจากกรอบแนวคิดของ

กาญจนา วัฒนา (2547, หน้า 86-87) ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และใช้คำถามในกิจกรรมการเรียนการสอนตามระดับขั้นของบลูม ประกอบด้วย ประเภทตามความรู้ ประเภทตามความเข้าใจ ประเภทตามการนำไปใช้ ประเภทตามการวิเคราะห์ ประเภทตามการสังเคราะห์ และประเภทตามการประเมินค่า หลังจากพัฒนาแผนกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาการทำการค้นคว้าแบบอิสระและผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ และได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประเมินคุณภาพของแผนกิจกรรม โดยสรุป การพัฒนาแผนกิจกรรม มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง เหมาะสมสำหรับใช้เป็นแผนในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้

2. การประเมินคุณภาพแผนกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง จังหวัดเชียงราย

การประเมินคุณภาพแผนกิจกรรมที่ใช้เทคนิคการตั้งคำถาม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง จังหวัดเชียงราย โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินคุณภาพแผน จำนวน 5 แผน ดังนี้

แผนกิจกรรมที่ 1 เรื่อง โครงสร้างทางสังคม การขัดเกลาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีคุณภาพมากโดยเฉพาะในด้านการบูรณาการคำถามที่ใช้ในการเรียนการสอน

แผนกิจกรรมที่ 2 เรื่อง พลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก มีคุณภาพมาก โดยเฉพาะในด้านการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลมีคุณภาพมากที่สุด

แผนกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนา มีคุณภาพมากโดยเฉพาะในด้านการบูรณาการคำถามที่ใช้ในการเรียนการสอน และการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล

แผนกิจกรรมที่ 4 เรื่อง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และเลือกรับวัฒนธรรมสากล มีคุณภาพมากโดยเฉพาะในด้านการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ และการบูรณาการคำถามที่ใช้ในการเรียนการสอน

แผนกิจกรรมที่ 5 เรื่อง การตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ มีคุณภาพมากโดยเฉพาะในด้านการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล

ภาพโดยรวมของแผนกิจกรรมทุกแผนกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา ครอบคลุมสาระด้านพุทธิพิสัย ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ มีความชัดเจนในการใช้ภาษาและวัดได้ มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา กิจกรรม และการวัดประเมินผล

ด้านสาระสำคัญมีความสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ ครอบคลุมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีความถูกต้องแสดงความคิดรวบยอดหรือแก่นของเนื้อหา และเหมาะสมกับผู้เรียน

ด้านสาระการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญถูกต้อง สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับเวลาที่ใช้ในการสอน เหมาะกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ มีประโยชน์ต่อผู้เรียน มีการจัดเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหาสาระ

ด้านการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดและแสดงออก กระตุ้นให้ค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้อย่างมีขั้นตอนเป็นกระบวนการ ส่งเสริมให้มีประสบการณ์ตรงจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ มีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักเชื่อมโยงประสบการณ์จากการเรียนกับชีวิตจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า ได้แสวงหาข้อมูลด้วยตนเอง และให้ผู้เรียนฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ด้านการกำหนดสื่อ / แหล่งการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดได้เร็วขึ้น มองเห็นสิ่งที่เรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นกระบวนการ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการจัดกระบวนการส่งเสริมทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสื่อที่หลากหลาย มีการเชื่อมโยงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเข้าสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

ด้านการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ครอบคลุมด้านพุทธิพิสัย

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแผนกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง จังหวัดเชียงราย พบว่า

แผนกิจกรรมที่ 1 เรื่อง โครงสร้างทางสังคม การจัดเวลาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แผนกิจกรรมที่ 2 เรื่อง พลเมืองดีของประเทศไทย และสังคมโลก แผนกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนา แผนกิจกรรมที่ 4 เรื่อง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และเลือกรับวัฒนธรรมสากล และแผนกิจกรรมที่ 5 เรื่อง การตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ ซึ่งทุกแผนสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมได้ เนื่องจากผลการประเมินแผนมีคุณภาพระดับมากในทุกๆด้าน โดยเนื้อหาที่นำมาใช้สร้างแผนกิจกรรมได้มีการค้นคว้าเป็นอย่างดี มีการศึกษาทฤษฎี อีกทั้งได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน มีอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ คอยให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงและแก้ไขโดยสอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจนา วัฒนา (2547, หน้า 86-87) ซึ่งมีการกำหนดองค์ประกอบในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บันทึกหลังสอน เพื่อให้ได้โครงสร้างที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้และขั้นตอนการทำแผนกิจกรรมด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงวางแผนการใช้เทคนิคการตั้งคำถามสาระหน้าที่พลเมือง และการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการเลือกรูปแบบแผนกิจกรรม ตั้งชื่อแผนการเรียนรู้ กำหนดเวลา ระบุชั้นเรียน วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์เลือกกิจกรรม และเทคนิคที่เหมาะสม ซึ่งทำให้การดำเนินการสอนบรรลุเป้าหมายและเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล ดังนั้นแผนกิจกรรมที่ทำขึ้นต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สมบูรณ์เน้นการฝึกการคิดวิเคราะห์ โดยการตั้งคำถาม ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักฝึกคิด และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การประเมินคุณภาพแผนกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง จังหวัดเชียงราย พบว่า แผนกิจกรรมที่ 1 เรื่อง โครงสร้างทางสังคม การจัดเวลาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แผนกิจกรรมที่ 2 เรื่อง พลเมืองดีของประเทศไทย และสังคมโลก แผนกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนา แผนกิจกรรมที่ 4 เรื่อง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และเลือกรับวัฒนธรรมสากล แผนกิจกรรมที่ 5 เรื่อง การตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ มีความเหมาะสมสอดคล้อง ครอบคลุม มาตรฐานการเรียนรู้ และมีความสัมพันธ์กันมากในทุกด้าน ตั้งแต่ กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ การกำหนดตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ

การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ คำถามที่ใช้ในการเรียนการสอน สื่อ/แหล่งการเรียนรู้และวิธีการ วัดและประเมินผล ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ศึกษาได้ศึกษาทฤษฎี เอกสารและทำตามขั้นตอน คือ ศึกษาหลักการ วิธี รูปแบบ รวมไปถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเมื่อสร้างแผนเสร็จแล้ว จะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ยงยุทธ กันไชยศักดิ์ (2545, หน้า 24) ที่กล่าวว่า ก่อนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ควรมีการตรวจสอบก่อนว่าแผนการจัดการเรียนรู้นั้น สอดคล้อง ครอบคลุม ถูกต้องและมีความชัดเจนเพียงใด

อย่างไรก็ตามการใช้เทคนิคการตั้งคำถามสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง จังหวัดเชียงราย เป็นแผนกิจกรรมที่ยังไม่ได้นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่เป็นการนำเทคนิคการตั้งคำถามมาบูรณาการในการพัฒนาแผนกิจกรรม ซึ่งจัดทำตามขั้นตอนตาม หลักการหรือทฤษฎีนั้น จัดเป็นแผนกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ซึ่งเห็นได้จากกระบวนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนกิจกรรมว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดและ แสดงออก กระตุ้นให้ค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ อย่าง มีขั้นตอนเป็นกระบวนการส่งเสริมให้มีประสบการณ์ตรงจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ มีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักเชื่อมโยงประสบการณ์ จากการเรียนกับชีวิตจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า ได้แสวงหาข้อมูลด้วยตนเอง และให้ ผู้เรียนฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถพัฒนาทักษะด้านความคิดของผู้เรียนโดยการใช้ คำถามของครู ดังที่ สุวิทย์ มูลคำ และอรรถ มูลคำ (2545, หน้า 74) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการ เรียนรู้แบบใช้คำถาม เป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาความคิดของผู้เรียน ตามเพื่อให้ผู้เรียนใช้ ความคิดเชิงเหตุผล วิเคราะห์ วิวิจารณ์ สังเคราะห์ ประเมินค่า เพื่อตอบคำถามเหล่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545, หน้า 87-88) สรุปได้ว่า การใช้คำถามเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาความคิดใหม่ๆ การใช้ คำถามจะช่วยขยายทักษะการคิด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การใช้เทคนิคการตั้งคำถาม ครูต้องมีความรู้จึงจะทำให้การพัฒนาแผนกิจกรรม ประสพผลสำเร็จ

2. การพัฒนาแผนกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามแล้ว นอกจากจะนำไปตรวจสอบ
 ควรนำไปทดลองสอนจริงกับผู้เรียนด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

1. ควรนำเทคนิคการตั้งคำถามไปปรับใช้กับสาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระ
 เศรษฐศาสตร์ สาระประวัติศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์
2. ควรนำเทคนิคการตั้งคำถามไปทดลองใช้กับรายวิชาอื่นๆ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved